

REDACTIUNEA,
Administrațiunea și Tipografa
Brașov, piața mare nr. 30.
Scrisorile nefrancate nu se
primesc.
Manuscrisurile nu se retrimit.
INSERATE
se primesc la Administrațiunea în
Brașov și la următoarele
BIROURI de ANUNȚURI:
în Viena: la M. Dukas Nachf.,
Nux. Augenthaler & Emerio Les-
ner, Heinrich Schalek, A. Op-
pelik Nachf., Anton Oppelik.
în Budapesta la A. V. Gold-
berger, Ekstein Bernat, Iuliu
Leopold (VII Erzsébet-körut).
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o se-
rie garmond pe o colonă 10
bani pentru o publicare. Pu-
blicări mai dese după tarifar
și învoială. — RECLAME pe
pagina 3-a o seriă 20 bani

GAZETA TRANSILVANIEI

ANUL LXVI.

„GAZETA“ iese în ne-care zi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria
Pe un an 24 cor., pe șase luni
12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-rii de Duminecă 4 cor. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 fr. pe an.
Se primumeră la toate ofi-
ciile poștale din întru și din
afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, Piața mare,
Târgul Inului Nr. 30. etajiu
I.: Pe un an 20 cor., pe șase
luni 10 cor., pe trei luni 5 cor.
Cu dusul în casă: Pe un an
24 cor., pe șase luni 12 cor.,
pe trei luni 6 cor. — Un esem-
plar 10 bani. — Atât abona-
mentele cât și inserțiunile
sunt a se plăti înainte.

Nr. 265.

Brașov, Sâmbătă 29 Noemvrie (12 Decemvrie).

1903.

Muncă de Sisyphus.

(a) În ziua de 8 Decemvrie fiind
zi de sărbătoare în biserica apusană,
— zămislirea neprihănită a Maicei
Domnului — o sémă de politician
maghiar s'au adunat la Seghedin
să serbeze constituirea unei „socie-
tăți culturale“ întemeiată pe nisece
principii, cari numai neprihănite nu
se pot numi.

„Societate culturală maghiară
pentru părțile de sud“ ar fi titlul
nouvei societăți, ér scopul este altul,
nu cel exprimat în titlu.

Vor fi având Maghiarii mare
necesitate de a se cultiva, pentru-ca
să potă și ei călca pe urmele popo-
relor celor mari din Apus, recunos-
cute ca înainte mergătoare în ale ci-
vilizațiunei, și de aceea nimeni nu
le pôte reproșa, că se consolidează
și concentrează între sine, spre a răs-
pândi cultura, de care atâta ne-
voie au.

În privința acésta cu toții sun-
tem de acord, amici și adversari.

Am dîs însă, că societatea, care
pörtă în titlu eticheta culturai, este
înființată nu cu scop de a-se cul-
tiva Maghiarii pe sine înșiși, ci de
a-și răspândi cultura lor, cu vreme,
fără vreme, printre alte popore,
cari nu simt nici o trebuință de
acéstă cultură, parte fiind-că ele po-
sed cultura lor mult mai înaintată,
parte fiind-că de și împrejurările nu
li-a permis până acuma să facă
progrese mai însemnate culturale,
au început însă în timpul din urmă
a lua un avânt remarcabil cultural
în direcțiunea națională, singurul cri-
teriu al adevăratei culturai.

Societăți de acestea poreclite
„culturale“ am mai vădut înființân-
du-se și în alte părți ale țerilor de
sub coróna sfântului Stefan, cum e
d. e. kulturegyletul ardelean, kul-
turegyletul din Slovacime, kulturegy-

letul de dincolo de Dunăre și, le-am
vădut chiar pe terenul acțiunei, lu-
crând în sens agresiv pentru cele-
lalte naționalități, a căror cultură,
dēcă li-ar sta în putere, ar suprima-o
cu o singură lovitură.

Noua societate constituită în
ziua de 8 Decemvrie la Seghedin
ar fi — cum a dîs oratorul serbăto-
rit al Maghiarilor, Apponyi, — ul-
tima verigă din lanțul societăților
create în „părțile expuse“ ale patriei.

Da, contele Apponyi a fost și de
astă-dată vorbitorul, care a sintetizat
în discursul său aspirațiunile rasei ma-
ghiare urmărite prin înființarea acés-
tor societăți.

„Urmărim, a dîs Apponyi, cu
tote mijlocele, ce ne stau la dispoziție,
— și nu numai în interesul unității nōstre
naționale, ci mai ales în interesul ne-
mijlocit al acelor concetățeni — să ne-
teđim drumul și pentru asimilarea lor
culturală în consciința unității maghiare
naționale“.

Scurt și cuprinđător. Să conto-
pescă naționalitățile în unitatea cul-
turală maghiară, așa sună proclama-
tia contelui Apponyi, care precum
se vede, a luat asupra sa rolul să
facă concurență baronului Banffy,
cunoscut și el ca un aprig luptător
contra „morilor de vânt“.

Proclamația de mai sus ar cu-
prinde așa-dér ținta societăților cul-
turale maghiare și în special a so-
cietății din părțile de sud. A mai
spus d-l Apponyi, drept „motivare“,
și alte lucruri, pe cari dîce, că el
le-a scos ca „învețătură“ din istorie.
A făcut o excursiune științifică în
Apus și Răsărit, căutând analogii
pentru felul de asimilație. Acestea
însă puțin ne împörtă, cunoscut fiind,
că conclusiunile din istorie fie-care
le face după relul prismeii, prin care
privesce evenimentele trecutului.

Mai mult ne împörtă însă, că în
direcțiunea nouvei societăți au fost

alesi președinți de onóre fișpanii tu-
turor comitatelor din sudul Unga-
riei, locuite în preponderanță de ne-
maghiari.

În adevăr trebuie să fie intere-
sant a vedé d. e. ce mutră va face
în scaunul presidenției de onóre fiș-
panul din comitatul Aradului, care
guvernează 229.011 Români, 58.464
alte naționalități și numai 98.625
Maghiari! Ce mutră va face fișpanul
comitatului Caraș-Severin, care pe
lângă 330.727 Români și 77.762 alte
naționalități, guvernează numai 34.592
Maghiari?

Dēcă aruncăm o privire asupra
datelor statistice din cele patru co-
mitate principale din sudul Unga-
riei: Aradul, Caraș-Severinul, Timi-
șul și Torontalul, vedem, că în
aceste patru comitate populația ro-
mânescă este de 819.859, pe lângă
care numărul Șvabilor și Sêrbilor
se urcă 771.576 suflete, la olaltă
1.591.435 de nemaghiari, pe când
numărul Maghiarilor cu suma de
313.270 suflete nu face nici a cincia
parte. Cum crede Apponyi, că cele
trei sute de mii de Maghiari vor
puté covêrși numărul sdrobitor de
un milion și jumătate de naționali-
tăți, chiar dēcă le-ar sta la dispozi-
ție mai multe mijloce, decât au avut
până acuma?...

De aceea ori cât de răboinic
ar fi d-l Apponyi, — față cu reali-
tatea sdrobitoare, care ar trebui să
dea cu degetul în ochi, declarațiunile
și proclamațiunile lui n'au decât efec-
tul ridicolului, de care nu se pôte
degaja nici un om cu mintea echi-
librată.

Cu atât mai întristător trebuie
să fie pentru ori-ce om serios fap-
tul, că s'au găsit trei prelați ai bi-
sericeii catolice, cari nu s'au sfiit a
trimite în ziua sărbătorii „concepției
imaculate“, telegrame de aderențe
unei societăți, la a cărei „concep-

ție“ și constituire castitatea cugetu-
lui și a tendinței a suferit un nau-
fragiu atât de strânic.

Gruparea apponyiștilor. Aséră s'a
ținut în hotelul „Hungaria“ din Budapesta
conferența apponyiștilor. A participat și
contele Albert Apponyi. Conferența a du-
rat de la 5—8 ore séra și a hotărît, ca
apponyiștii să nu mai între din nou în
partidul liberal. Contele Apponyi avea in-
tențiunea de a-și depune mandatul de depu-
tat. Deorece însă aderenții lui au decla-
rat că nu vor mai refntra în partidul gu-
vernului, ci se vor grupa în jurul său, a
renunțat la intențiunea de a-și depune man-
datul. Apponyi și soți se vor grupa în
nou partid.

**Tisza și manifestul kossuthiști-
lor.** Am amintit, că partidul kossuthist va
da un manifest cătră „națiune“ prin care
își va justifica atitudinea sa mai nouă față
cu guvernul. Ađi, Vineri séra, partidul va
ține o conferență, în care se va presenta
textul manifestului și se va aduce hotă-
rire asupra lui. Prin cercurile politice din
Budapesta s'a răspândit scirea, că Fran-
cisc Kossuth a arătat ministrului preșe-
dinte Tisza manifestul și că la dorința
acestuia Kossuth a făcut în el mai multe
modificări. Dēcă scirea este adevărată,
atunci cu drept cuvânt se plâng elemen-
tele mai independente din partid, că
kossuthiștii au ajuns de-abinele sub tutela
lui Tisza.

Clerul german din Boemia a fost
convocat pe ziua de Miercuri, 9 Decem-
vrie, la o mare intrunire în orașul Leipă.
Pentru acéstă intrunire se lansase un apel,
din care estragem următoarele:

„Timpul nostru reclamă imperios con-
centrarea tuturor forțelor. Tote clasele
s'au organizat spre apărarea drepturilor și
intereselor lor și spre ajungerea unei ținte
comune. Numai preutul german a rămas
până acuma izolat, din care cauză prea
adesea se întimplă, că trebuie să-și vadă

FOILETONUL „GAZ. TRANS.“

Ancora și crucea.

O înfimplare adevărată, de Utr. Myers.

— Fine. —

Rixdorf*) este în imediata apropiere
a Berlinului. Pe timpul, când s'a petrecut
istoria, de care vorbim, la anul 1882, Rix-
dorf era încă un sat, adevărat, că satul
cel mai mare în Germania, căci avea peste
30.000 de locuitori. Acest sat mare cu ad-
ministrația lui sătăscă, firesce, n'avea poli-
ție în sensul orășenesc. Numai primarul
și cu o cétă de vătăjeii comunali supra-
veghiau ordinea. De împrejurarea acésta
au profitat elementele perverse ale capi-
talei, stabilindu-se în Rixdorf și alegându-și
ca teren de operațiune Berlinul. Poliția
avea cunoscința, că acolo locuesce o droie
de hoți și spărgători. Descoperirile ce s'au
făcut în urmă au fost cauza, că Rixdorf
a fost supus mai târđiu jurisdicțiunei po-
liției criminale din Berlin. Astăđi Rixdorf

este unul din cele mai populate cartiere
ale Berlinului și raporturile s'au îndreptat
mult față cu trecutul.

Când poliția din Berlin făcea câte o
cercetare în Rixdorf, trebuia în tot-déuna
să fie pe pază. Era așa dîcend o expediție
într'o țără necunoscută.

Winter își împărți ómenii în locali-
tate și le designă un local ca loc de in-
telnire, de unde să-i potă chema, dēcă va
fi necesitate să aresteze de esemplu pe
Feller și tovarășii lui. El însuși se duse la
poliția locală, ca să cêră deslușiri despre
Feller. Aici s'a descoperit, că în Rixdorf se
afliă nu mai puțin de cinci familii cari se
numesc Feller. Era însă remarcabil fap-
tul, că toți cei cinci erau supuși ruși,
cari avend ca legitimație pașapórtel lor,
se stabiliseră mai bine de un an în Rix-
dorf.

„Și cu ce se ocupă acéști Ruși, cari
stau de atâta vreme la d-vóstră“ întrebă
Winter.

„Noi avem aici o colonie întregă
de Ruși. Ei pórtă toți nume nemțesci ca:
Weiss, Pusmentirer, Goldberg, Fuchs. La
olaltă sunt vr'o đece familii. Ca să fim

drepti, ei nu sunt nici Ruși, nici Germani,
ci jidovi, după cum îi arată și numele.

„Despre d'al de Feller se scie ceva
rêu?“

„Nu. Actele lor sunt în regulă, ei
își plătesc birul. Nu ne supără pe noi
și nici noi nu-i supărăm pe ei. Avem des-
tul necaz cu pungașii, nu ne mai rămâne
timp să ne ocupăm și cu ómenii cinstiți.“

„Eu caut pe un Feller, care e ne-
guțător de pâr.“

Funcționarii primăriei începură să
zimbescă. „D-vóstră căutați pe un Feller,
neguțător de pâr? Dér ómenii acéștia toți
sunt neguțători de pâr. Acésta este ocu-
pațiunea lor. Ei cutrieră țera și cumpără
pe la têrguri pâr de cap de la țrance.
Acest pâr îl esportéză în Rusia, unde se
fac din el peruce.“

„Sunt Feller-escii toți însurați?“

„Însurat este numai unul: Samuel
Feller. Nevastă-sa este născută Pusmen-
tirer.“

„Pe acesta îl caut“, răspuns Winter.
„Vê rog să trimiteți pe un vătăjel, să-l
cheme aici.“

Vătăjelul se întorse și raportă: „D-l

Feller este dus în Prusia de răsărit și nu
se va întorce decât peste đece zile.“

Winter rugă pe funcționari să fie
tăcuți și plecă de astă-dată fără is-
pravă. Agenții polițienesci însă, pe cari
li aduse cu sine, îi lăsă în comună, avend
ordinul să supravegheze d'aprópe familiile
Feller și Pusmentirer.

În zilele următoare agenții au aflat
că familiile Fuchs, Goldberg, Weiss și
Feller stau în raporturi intime. Cartierul
principal era la vêduva Pusmentirer, care
avea fete mari și ținea casă mare, fără să
aibă vr'un negoț. Două din fete erau mă-
ritate, una cu Samuel Feller, cealaltă cu
unul Fuchs. Fetele nemăritate aveau re-
lații cu alți doi bărbați, cari și ei erau
meren pe drumuri. Bărbații erau duși
adesea câte patrușpredece zile. După ce
veniau, steteau câte-va zile și éráși plecau.
Nevestele celor însurați fórté arare-ori își
însoțiau bărbații în călătorii, din contră
fetele Pusmentiróiei mergeau și ele sin-
gure în călătorii, ori însoțiau pe cumnații
lor. Unul dintre agenți făcend cunoscința
cu un factor poștal, a aflat că între mem-
brii aflători în călătorie a coloniei rusesci
și între cei rămași acasă se urma o viuă

*) În numărul de ieri s'a tipărit din greșală
Rixdorf.

drepturile călceate și el însuși desconsiderat. Din ce în ce își câștigă teren convingerea, că și la cler, ca și la orî care altă clasă, este necesară apărarea proprie... Să ne unim, deci, ca să sărim toți pentru unul și unul pentru toți. Asupra dorințelor și reclamațiilor singuraticilor se trece pur și simplu la ordinea zilei, pe când vocea unei corporațiuni respectabile își storcește ascultarea. De aceea idea înființării „Societății clerului german din Boemia” a fost îmbrățișată de toți cu entuziasm. Dacă cineva mai poate avea scrupuli, acestea trebuie să dispară în fața faptului, că anul trecut preoții *cehi* încă și-au înființat o societate cu aceleași tendințe, care societate astăzi numără peste 2000 de membri și societatea lor este aprobată de superioritatea ecleziastică. „Dece bărbați uniți” dice Mirabeau, „pot să facă să tremure pe dece mii. Patru-deci de omeni organizați pot face mai mult, de cât o mie de neorganizați. „*Orate et vigilate*” ne strigă și nouă Isus Christos, er repausatul paroch Wetzel a tradus aceste cuvinte așa: *Rugați-vă și vă reorganizați!*”

Programul ministrului Berzeviczy.

Noul ministru unguresc de culte și instrucțiune publică n'a avut încă prilejul de a-și desfășura programul politice sale culturale, în dietă. Numai din declarațiunile, ce le-a făcut cu ocazia întrării sale în funcția de ministru, și din discursul, ce l'a ținut înaintea alegătorilor săi din suburbiul Iosefin (Budapesta) cunoscem direcția politice sale. Un program amănunțit va da ministrul Berzeviczy cu ocazia dezbaterii bugetului.

Și din ceea-ce a spus însă reiese clar, că politica lui culturală nu diferă întru nimic de politica antecesorilor săi: *desvoltarea limbii și culturile maghiare* pe toate terenele vieții publice. În cadrul acesta Berzeviczy, ca și Wlassics și ca toți ministri șovinisti unguri, pune principala greutate pe *învățarea mai intensivă a limbii maghiare în școlile confesionale*. Așa cel puțin s'a pronunțat el către deputațiunea consistorului săsesc din Sibiu, condusă de superintendentul Müller, accentuând, că e *necesară o validitare mai influentă și o mai mare îngrijire a limbii maghiare în școlile săsesci*.

Etă așa-dér afirmat punctul de competență din programul ministrului actual de culte și instrucțiune publică: validitarea mai influentă și o mai mare îngrijire a limbii maghiare în școlile confesionale!

Nu este, deci, mulțumit Berzeviczy cu îngrijirea ce i-se dă limbii maghiare în școlile naționalităților. Cere mai mult, mai mult dóră și decât a cerut Wlassics în ultimul său ordin ministerial, în urma căruia jumătate din orele de petse săptămână în cele cinci despărțăminte ale școlii elementare sunt sacrificate pe altarul „limbii și culturile maghiare”, ba anumite

obiecte de învățământ din cursul al cincilea se predau paralel și în limba maghiară. Încă în clasa a 2-a primară elevii nemaghiari sunt torturați cu memorisarea de poesii unguresci, în clasa 3-a fac traduceri din unguresce, verbal și scripturistic, fără a cunoște măcar elementele gramatice maghiare.

Și totuși nu-i destul cu atât!

Se dice și se afirmă în unele diare șoviniste, că ministrul Berzeviczy are *in petto* planuri mari de realizat, nu numai pe terenul învățământului, ci și pe alte terene. El și-ar fi înscris în program pe lângă revizuirea legii despre școlile populare, și anumite reforme în învățământul de la pedagogii, al cărui mers să fie controlat de comisiuni instituite de către stat, pentru-ca să se garanteze pe deplin „interesul național maghiar”.

În afară de acesta Berzeviczy și-ar fi pus ochii și pe instrucțiunea în seminariile teologice.

Asupra acestei cestiuni s'a pronunțat el cu ocazia congresului dascălilor și profesorilor, ce s'a ținut în Budapesta la 1897, dicând, că din punct de vedere al statului, preoții tuturor confesiunilor trebuie să posedă în vorbire și scriere limba maghiară a statului.

Adevărat, că de atunci și până acum au trecut câțiva ani, dér decât e să judecăm din spiritul și direcția ce transpiră din punctele cunoscute deja ale programului ministrului, cu greu vom pute admite o schimbare în păreri și tendințele fostului secretar de stat la culte și instrucțiune publică. Foile șoviniste maghiare nici că se mai îndoiesc de acesta.

Am crezut necesar a releva tendințele amintite ale politice noului ministru de culte și instrucțiune publică, cari stau în strînsă legătură cu ceea-ce a declarat de repețite-ori contele Tisza în cestiunea învățării limbii maghiare în școlile naționalităților. Și o facem acesta mai ales pentru cei ce mai sperază, ori din diferite interese să prefacă că sperază o tratare mai blândă și mai echitabilă față cu naționalitățile nemaghiare pe acest tărîm.

Nu de blîndețe și de echitate pôte fi vorba, ci de măsură de înăsprire și asuprire.

Din dieta ungară.

La ședința de erî a dietei, din partidul koștist nu s'au prezentat, decât 2—3 deputați. La ordinea zilei era: Proiectul recruților. Deputatul Ugron vorbește contra proiectului. Oratorul citéză cuvintele lui Francisc Deak, care de sigur a știut ce voesce, când în legea pactului a introdus cuvintele „armata ungară”. Cu toate

acestea în Austria încă tot viséză de chimera monarhiei unitare.

Ministrul președinte, contele Tisza, răspundând lui Ugron dice, că monarhul auzind de agitația ce s'a produs în urma ordinului de ți de la Chlopy, a profitat de cea dintâiu ocazie, spre a înlătura ori ce îndoielă. Densul a numit numai de cât un ministru-președinte, pentru ca printr'un consilier responsabil să pôte da declarațiuni, cari să liniștescă întreaga națiune. Regele a dat de la 1867 încôce un exemplu strălucit despre respectul legilor și al constituției. Observația lui Ugron referitoare la jurământ, a fost inspirată de góna după popularitate, ea a fost însă cu desvîrșire de prisos. (Aprobări în drépta. Strigăte în stînga: Éráși apără Coróna față cu Ungaria. Vré să se pună bine în Viena, înainte de audiență!) Tisza continuă: „Nici-odată n'am măgulit pe nimeni și n'am căutat grația nimenui, de aceea v'erog domnilor să nu usați de astfel de declarațiuni, împotriva cărora trebuie să protestez energic. (Aprobări în drépta. Sgomot în stînga). Autograful prea înalt, care a esplicat ordinul de ți de la Chlopy, a adus la cunoștința națiunii, că Coróna nu este dispusă a consimți cu destrămarea armatei.”

Lui Tisza i-a răspuns éráși Ugron spunând, că el și soții lui de principii nu vor desarma, până ce nu vor obține vr'un rezultat în privința limbei naționale.

Au mai vorbit *Szluha și Lengyel*.

SCIRILE ȚILEI.

— 28 Noemvrie v.

Fișpanii. Tisza face mari schimbări în corpul fișpanilor. Se confirmă scirea, că la Pojun a fost numit deputatul Aurel Bartal. — La Nitra va fi numit *Thuroczy* în localul lui *Kramolin*, a cărui retragere pôte fi privită ca fapt împlinit.

Două sucursale ale poștei locale. Direcțiunea poștei din Clușiu a cassat sucursala poștei din Brașov-Bartolomeu, și a hotărit să înființeze alte două sucursale în Brașov: una în Brașovul-vechiu și alta în Brașov-Scheiü, piața Prundului.

Bóla împératului Wilhelm. „*Preussische Correspondenz*” din Berlin vorbind despre bóla împératului Wilhelm al Germaniei scrie următoarele: Se vede, că bóla împératului Wilhelm s'a agravat, căci de un timp încôce i-au interdis să vorbescă, și e nevoit să-și exprime ideile prin scriere. Astfel și la prânzul de curte, dat acum câte-va zile, a luat parte la conversație prin scris. Evident, că bóla e cu mult mai periculoasă, decât părea la început. Putețile împératului sunt sleite, ér visitorii lui spun, că a îmbătrânit în luna de când

e bolnav, cu mai mulți ani. Tot imperiul e îngrijat de starea lui, căci scirile despre agravarea bólei sunt răspândite pretutindenți, ér scirile acestea sunt confirmate și prin aceea, că împératul nu a putut deschide „Reichstagul” în persoană. Chiar se vorbește, că în cas, decât Wilhelm ar pleca la Sud spre restaurarea sănătății sdruncinate, se va denumi un rege în absența lui.

Noul paroch evanghelic din Sibiu. În ziua de 10 Decemvrie Sașii evanghelici din Sibiu au ales în unanimitate paroch în cetate pe Dr. Friedrich Teutsch, vicar superintendențial și paroch în Șurmare. Organul săsesc din Sibiu îl laudă pe noul paroch ca pe un bărbat „fórte talentat, inimos, energic și muncitor, care timp de-o generațiune a desvoltat o activitate neobosită, creatóre și conservatóre, pururea urmată de succese pe toate terenele culturi spirituale săsesci, ca pedagog și pastor, ca participant la guvernarea ecleziastică, ca istoric și politician, scriitor și jurnalist”. — Așa înțelege o confesiune conscientă a-și distinge barbații, cari au desvoltat activitate neobosită— „pe toate terenele culturi spirituale”.

Catedrala din Sibiu. Consistorul archidiececan din Sibiu a publicat concurs cu termin până la 1 Martie 1904 pentru *pictearea bisericeii catedrale* și în special a iconostasului (suma disponibilă spre acest scop e de 80,000 cor.), pentru adjustarea internă a catedralei (50,000 cor.) și pentru procurarea candelabrelor pe sema catedralei (20,000 cor.) Condițiunile licitațiunii se pot vedé în cancelaria consistoriului archidiececan din Sibiu până la 1 Ianuarie 1904.

Jidovii ortodoxi la Tisza și Berzeviczy. O mare deputațiune a jidovilor ortodoxi din țéră s'a prezentat alaltă-erî la ministru-președinte Tisza și la ministrul de culte Berzeviczy. Archirabinul Reich Koppel din Budapesta a fost conducătorul deputațiunii. El a salutat cu cuvinte elogiöse pe Tisza, care li-a mulțumit dicând, că înaintea lui toate confesiunile sunt egale (!) și va sprijini cu plăcere activitatea patriotică a jidovilor ortodoxi. Berzeviczy li-a spus, că va ține sémă de convingerile lor religioöse și nu va turbura pe nimeni în esercițiul confesiunei. — E interesant, că de câte-ori se schimbă guvernele în Ungaria, numai jidovii fac ast-fel de plocóne noilor ministri.

Rectificare. Domnul *Ioan Papiu*, protopresbiter gr. or. și membru ordinar al comitetului central al Asociațiunii în Sibiu, a contribuit pentru Museul istoric și etnografic al Românilor din patrie suma de 100 cor. și nu 50 cor. cum se publi-

corespondență. Scrisorile se adresau pe numele lui Feller, ér decât acesta era și el dus, pe numele dómnei Pusmentirer.

Fîind-că procurorul nu era încă sesitat, scrisorile nu se putură confisca, în schimb însă se puteau ceti cărțile postale. Comisarul Winter intrase în relații cu dirigintele poștal și a constatat, că erau Țile în cari pe numele dómnei Pusmentirer sosiau câte 20 de cărți postale din Pomerania, Prusia răsăritenă și apusană, Mecklenburg, Schleswig-Holstein, Hannovera. Aprópe toate aveau același conținut: „Bune afaceri”. Fórte rar câte-o carte poștală pe care era scris d. e.: „Afaceri próste; 12 mărci. Dumneđu va ajuta. Măne plec la N. Totul în regulă.” Din registrele oficiului poștal s'a mai constatat că la adresa dómnei Pusmentirer sosiau din numitele localități aprópe Țilnic sume de bani trimise prin mandat poștal. Câte 30—40—100 de mărci. Une-ori și câte 3—400. Acestea însă mai rar. Era vorba așa-dér de o afacere în comandită, la care participau toți membrii coloniei jidovesci, și a cărei conducere era în mâinile jupănesei Pusmentirer.

Ce fel de afaceri erau însă acestea?

De unde erau banii, ce se trimiteau pe postă? Décă acești omeni erau neguțători de pěr și în călătoriile lor cumpérau pěr, de sigur, că dádeau bani pentru el și ar fi fost mult mai firesc lucru, să fi trimis pachete cu pěr și să fi cerut, să li-se trimită bani d'acasă. În schimb însă, ei erau aceia, cari trimiteau la adresa véduvei Pusmentirer suma de câteva mii de mărci pe lună. Cum și de unde?

Samuel Feller și-a amănat cu cinci zile sosirea. El scriea, că afacerile merg nu se pôte mai bine și aprópe Țilnic trimitea câte 120—200 mărci. În cărțile postale, ce le trimitea, amintea adesea despre o nuntă, ce era să se serbeze Țilele proxime. S'a constatat în adevăr, că una dintre fetele Pusmentiróiei 'are să se mărite cu un frate al lui Feller și nunta se va ține într'un restaurant din Rixdorf. Cu această ocazie Winter ar puté să pună mâna pe întreaga bandă. Poliția află nu numai localul, unde era să se țină nunta, ci și numele tutuor invitaților. Era întreaga colonie din Rixdorf.

Încă o cartă poștală mai sosi de la Feller pe care acesta scria nevetei sale: „Măne

séră sosesc la gara silesiană. Să mă aștepti la orele 8-40”.

Carta acesta o luă Winter la sine, declarând dirigintelui, că deocamdată nu e permis să fie înmănată adresatei. Apoi plecă direct la Rummelsburg și chemă pe Reichel.

„Regret, că trebuie să stați două zile peste pedépsa, ce o aveți, dér nu puteți fi liberat până nu vom aresta pe Feller. Vreți să ne fiți de ajutor în acesta?”

„De sigur” răspuse Reichel.

A doua Ți séra, când neguțatorul de pěr Feller sosi la gara amintită, înzadar își cauta nevasta. În schimb însă étă, că se întelnesce cu Reichel, care apropiindu-se de el dice: „Bună séra, d-le Feller”.

„Bună séra, Reichel!” răspuse Feller. „Ce faceți aici?”

„Am așteptat un prieten” răspuse Reichel arătând pe comisarul Winter. „Domnul acesta sosi tocmai acum cu trenul”.

Intr'aceea patru agenți îi impresurară pe Feller, ér Winter dice: „Feller, sunteți arestat. Să-mi urmați la poliție. Ori-ce rezistență de prisos”.

Feller se făcu galben ca céra și fără să opună cea mai mică rezistență, urmă pe Winter la trăsura, ce aștepta.

* * *

În restaurantul, în care se serba nunta ficei jupănesei Pusmentirer cu Richard Feller, era veselie mare. Era bătător la ochi ce de giuvaeruri împodobiau gâtul, brațele și pěrul damelor și ce inele prețioöse aveau toți óșpetii.

Soția lui Samuel Feller părea cam neliniștită. Bărbatul ei nu sosise încă. Nici prin gând nu-i trecea însă, că bărbatul său ar fi în arest preventiv, unde făcuse deja mărturisiri complete. Din aceste mărturisiri află poliția, că familiile jidovesci stabilite în Rixdorf, pe basa pașapórtelor lor rusesci toate sunt compuse din nisce pungași isteți, cari de doi ani de Țile își urmau pe la tégurii profesiune, șterpelind nenumérate giuvaeruri și obiecte prețioöse. Banda era bine organizată și era condusă de dómna Pusmentirer. Dénsa, ajutată de Samuel Feller, împărția rolurile, indica orașele și tégurile unde trebuiau să se ducă membrii bandei și purta cassa comună. Toți erau obligați a trimite bani

ese din greșelă, — ceea-ce prin acesta se
ctifică.

Marele maestru al francmasoneriei italiene. evreul Nathan, și-a dat zilele acestea dimisia. Causa dimisiei șefului francmasoneriei din Italia, care avea încă acuma o influență nemărginită în lucrările publice ale țării sale, se aduce în legătură cu conexiunile, ce le avuse cu asasinul Tullio Murri, care ucisese pe omul său contele Bonmartini. Nathan căutat atunci să-l scape pe Murri și a streșnit corespondență cu lojele din Viena și Atena, cu scop de a facilita fuga asasinului într-o țară, care n'are conștiință de estradare.

Incercare de deserțiune. „S. D. T.“ din Sibiu scrie: Înainte de asta cu căreia zile a deserat un infanterist evreu, care își împlinise serviciul de trei ani la regiment de aici și nu voia să mai rămână sub drapel. O patrulă de jandarmi l'a arestat și l'a readus la trupa sa.

Foia contelui Tisza. La mijlocul lunii c. va apare un nou ziar cotidian în Budapesta, intitulat „Az Ujság“, redactat de deputatul tiszaist Gajari Ödön.

Ecouri. A apărut astăzi în București *Calendarul Lumei Ilustrate* pe anul 1904. Conține o materie aleasă și variată, cu splendide ilustrații, și un frumos supliment, care va face oricui o surprindere plăcută.

Almanahul Folositor pentru care S. Regina Carmen Sylva a binevoit să acorde publicarea articolului „Casa de lemn“, conține rețete folositoare pentru orice cine. Almanahul va apare peste câteva zile.

Prețul fie-cărui calendar e un leu în Capitală și 1.30 în provincie; se găsește pe vîndare la toți librării și la editor Ig. Bertz, București.

4. **Pentru folosire esteriță.** Durețile de încheieturi, de reumatism și șoldină, precum și tot felul de aprinderi se vindecă cu succes sigur folosindu-se *spiritul lui Moll*. Prețul unei sticle 1 cor și 10 filer. Se trimite zilnic cu rambursă postală la farmacistul și liferantul curții c. s. reg. A. Moll, Tuschlauben 9. În farmaciile din provincie se cere preparatul A. Moll pro-ședut cu marca de contravenție și subscriere.

Sfințire de biserică.

Giurgeu, Decembrie 1903.

Duminecă în 6 a. l. c. st. n. s'a îndeplinit sfințirea bisericii din *filia Gălăuțăș* aparținătoare parohiei Șermaș, în cele politice comunei Varviz.

Gălăuțășul, probabil din ungurescul „galocza“, „Reinquelle“, formeză cam a treia parte a comunei Varviz, cu o populație de circa 130 familii. După confesiune: majoritatea sunt greco-catolici, restul greco-orientali. În mare parte greco-catolicii aparțin parohiei Șermaș, 5 familii Varvizului, 15 Topliței, greco-orientali toți aparțin Topliței. Așa-dér cele

la casa comună, ér giuvaerurile a le amana în orașul cel mai apropiat și prețul a-l trimite de asemenea. Firesce cu asemenea ocaziuni își făceau și ei treburi și se pungașiau și între sine.

Unii dintre acești pungași mai erau și gazde de hoți. Așa Feller era gazda de hoți pentru doi vechi spărgători din Berlin, cari făptuiseră spargerea la ambasada rusescă. Aceștia încă au fost arestați și au făcut și ei mărturisiri. Feller a conștat, că toate cele spuse de Reichel au fost adevărate.

Tovărășia acesta cu spărgătorii o făcuse Feller pe socotă proprie, fără să știe Pusmentiróia. Acul de cravată fusese descris în toate jurnalele imediat după spargerea de la ambasadă și poliția tocmai acul acesta îl căuta mai tare. Feller, temându-se, se nu fie descoperit, căută să scape de ac și astfel îl dădu lui Reichel spre păstrare. Aici credea el, la un om înștit, va fi acul în siguranță.

Un detașament de 60 de poliști eși în ziua nunții la Rixdorf, unde se făcură perchișii la locuințele membrilor bandei.

130 familii sunt îngremiate la 4 parohii deosebite. E cert, că acești locuitori își trag originea din Toplița, angajați fiind ca păstori pe lângă cireșile de vite ale armenilor, cari posedau în Gălăuțăș teritorii estinse de pășunat. Chiar până astăzi dreptul de proprietate al teritoriului în mare parte transcrie pe foștii proprietari armeni și numai dreptul usufructului perpetuu e al respectivului locuitor român.

Ocupațiunea locuitorilor este creșterea vitelor, plutăritul, economia câmpului, deprinși fiind nu numai în arta vînatului, ci și a pescuitului.

După poziția topografică Gălăuțășul formeză mieđuina între comitatul Ciucului, pe al cărui teritor se află, și între cel al Mureș-Turdei. Teritoriul în genere e muntos și steril și numai pe lângă o manipulare bună produce bucatele necesare.

În urma poziției topografice fiind izolați de coreligionarii din Varviz, Șermaș și Toplița, depărtare în toate direcțiunile de 7—10 km., în privința culturală morală stau pe o treptă foarte modestă.

În fața acestor stări triste unii dintre locuitorii fruntași, în frunte cu Nicolau Truța a Petri, s'au văduț îndemnați a-se adresa cu o rugare la Consistoriul din Blășiș, ca să li-se concédă edificarea unei biserici și a unei școli și tot deodată să fie declarați de filialiști ai Șermașului.

Resolvindu-li-se cererea în mod favorabil, au și luat dispozițiile de lipsă pentru edificarea bisericii, cumpărând cu 600 cor. biserica cea vechiă a toplițenilor. Credinciosul Filimon Cotfas a dăruit 1 juger de loc spre acest scop, unde s'a și clădit biserica cumpărată, pe temelia unui zid de piatră, înalt de 2 m. de la suprafață.

Fără ceva ajutor material estern, acești credincioși ómeni, punend număr la număr, au și ridicat biserica proiectată, a cărei sfințire s'a îndeplinit în 6 a. l. c. Actul sfințirii l'a sêvrișit v. protopopul Eliá Câmpeanu ca delegat al Escelenței Sale d-lui metropolit, asistat de preoții: Simeon Sârcea, Ioan Dobreanu, Alexandru Donescu, Virgil Codarcea, Ioan Mera, Iuliu Băies și Vasiliu Urzica, present fiind la acest act și parochul gr. or. al Topliței George Maier, o cunună frumoasă de dómne, inteligentă, popor în număr de peste 1000. Cântările liturgice au fost esecutate de corul improvisat al învățătorilor Petru Gafton, Vasile Trâmbităș și Ioan Sascu, condus de Alimpiu Trif înv. în Toplița.

După îndeplinirea sfințirii apei a urmat partea cea mai măestrosă a serviciului, încunjurarea de trei ori a bisericii, conform prescrierilor rituale. Între sunetele clopotelor, bubului trêscurilor, conturbate lin de mișcătorele cântări liturgice, preoții ies din biserică urmați de mulțimea numerosă a poporului îmbrăcat în haine de sêrbătore în pitorescul costum național. Biserica ridicată pe un punct mai înalt al unui munte, avend la picioarele sale drept razim apa cristalină a bêtânului Mureș, dă privitorului un aspect cu atât mai feeric, cu cât din depărtare se mai ivesc în continuu credincioși, cari alergă în stoluri dese, ca să asiste și ei la actul acesta solemn, premergându-le credincioșii din Șermaș cari vin în procesiune cu prapori, ér preoții

La vêduva Pusmentirer s'au găsit sume enorme de bani și număróse obiecte prețioase. Nuntașii au fost arestați cu toții.

Cercetările au ținut mai bine de un an, dată fiind însê șiretenia jidovilor, ele n'au avut alt rezultat, de cât că 17 persoane au putut fi date în judecată. Contra celorlalte nu erau probe și au fost trimise cu escortă peste granița rusescă. Nicî celor 17 inculpați nu li-s'au putut aduce probe despre toate pungașile și hoțiile câte le-au făptuit. Procesul s'a judecat în Martie 1884 în fața curții cu jurați din Berlin și a fost unul din cele mai sensaționale procese. Descoperirea bandei se făcuse printr'o întâmplare de tot mi-nunată.

Reichel, firesce, îndată după ascultarea lui Feller fu liberat. El a stricat logodna cu Ida Springer, care de atunci s'a măritat cu un altul.

Ambasadorului rusesc nu i-s'a putut restitui din obiectele furate numai acul, care aduse în mâinile poliției nu numai pe spărgători, ci și o bandă întrégă de pungași jidovi.

Oniță.

încunjurând biserica cântă „mântuesce Dómne poporul têu“ și se opresc pe un moment să vestescă poporului evangelia, și ér plécă înainte și aspectul devine din ce în ce mai feeric. De-odată se deschid ușile noului sion românesc împodobit cu brădet, ca să primescă în internul său pe împératul mării.

În decursul s. liturghii după evanghelie, protopopul mănecând din cuvintele evangheliei: „sufflete al meu ai multe bunătăți, mănca, bea și te veselesce“, într'o vorbire ținută în termeni populari tileuesce cu mult succes însemnătatea zilei, mulțumind și laudând în numele Escelenței Sale pe toți aceia, cari au jertfit pentru ridicarea noului locaș Dumneșcesc, împărțându-le tot deodată și binecuvântarea arhierescă.

La finea serviciului liturgic, s'a cântat rânduila parastasului, ér poporul a fost miruit, cu care ocașie s'a încasat suma de 127 coróne pentru biserică.

Era 1 óra p. m. când' după o ceremonie așa de elavantă, potențiată prin un timp senin, preoții s'au retras la o mică gustare și „more patrio“ toastele nu au lipsit.

Pe locul acela unde mai înainte cu câteva decenii păseau turmele armenilor, astăzi se ridică falnic o biserică frumoșică de lemn, dér tincuită, lungă de 24 m., largă de 5 m. ajustată cu cele de lipsă, costând aprópe 3000 coróne. Laudă li-se cuvine deocî acestor credincioși și în special lui Nicolae Truța, cari din propria lor inițiativă și contribuiri și-au zidit biserica cu dorul de a-și face și școlă, al cărei edificiu e și procurat deja. Laudă i-se cuvine protopopului și parochului din Șermaș, cari le-au oferit cu drag ajutorul moral.

De alt-cum orî ce ajutor estern va fi tare bine venit, considerând mai ales, că acești credincioși trăsesc în sêcuime, avisați decî la propriile lor forțe.

Punend decî acest fapt îmbucurător ca un exemplu demn de urmat pentru toți Românii de bine, încheiú cu cuvintele apostolului Pavel, care a đis, cum-că „plinirea poruncei este dragostea din inimă curată, din bunăvoință și credință nefățărătă“.

Cor.

Din Rusia.

Diarul „Kreuzzeitung“ publică o corespondență din Rusia, din care estragem următorele:

„Nouéle tulburări studentesce din Rusia coincid cu judecarea procesului ce s'a deschis contra celor inculpați în afacerea masacrelor de la Chișineu. Coincidența acésta nu este o întâmplare. Mișcarea studentescă, care formeză numai o parte din mișcarea revoluționară din Rusia, este dirigită de Evrei și are ca țintă emanciparea lor. Cine a urmărit evenimentele din urmă ce s'au întâmplat în diferitele părți ale Rusiei și atitudinea pressei evresce din Europa, putea să se aștepte la izbucnirea tulburărilor. Și așa s'a și întâmplat. Agitația Evreilor creștea cu cât se apropia mai mult ziua pertractării procesului. De aceea guvernul rusesc a procedat foarte înțelept, când a ordonat, ca procesul să se judece cu escluderea publicității. El n'a putut însê totuși a împiedeca publicarea în foile streine influințate de Evrei apariția unor amênunte, a căror esactitate nu se póte controla, tendința lor însê este destul de evidentă. Atențiunea opiniei publice europene totuși n'a putut fi captivată, étă de ce au apelat decî la mișcarea studentescă. La aparență tulburările de la universitățile din Chiovia și Varșovia nu stau nicî într'o legătură cu chestiunea evrescă, însê cei inițiați știu, că acestea au fost pregătite de mână lungă, și au de scop terorizarea autorităților. Dată fiind însê energia actualului ministru rusesc de interne, nu se póte admite, că mișcarea acésta să ajungă la vr'un rezultat. După ce se va publica sentința din Chișineu, guvernul rusesc de sigur nu va întârția a expune pe larg totă afacerea, așa că lumea va fi instruită despre frivolitatea cu care Evreii au pus în mișcare întréga agitație.“

Apel.

În estremețata românismului, aprópe de Tisa, se află comuna Nereu. Poporul român de aici își iubesc limba și națiunea. Edificat'am o „Casă națională“, carea făla face orî-cărei comune mari. Nisuiim și dorim ca acésta „Casă națională“ să fie locul, de unde adevérata lumină să se reverse asupra comunei nóstre. Corul vocal bisericesc, din modestele sale puteri, inaugurează o mică bibliotecă populară, în localitățile „Casei naționale“. Voința ne este mare și nisuiim spre bine. Intêmpinăm lipsuri și ne lipsesc mijlócele de a inaugura biblioteca după a nóstră dorință.

În interesul neamului, facem un modest apel la toți autorii și editorii români, rugându-i a ne sprijini nisuiința nóstră, prin donațiuni de cărți.

Marinimósele donațiuni sunt a-se adresa lui Silviu Mezin, dirigentul corului vocal bisericesc în Nyeró Torontál per N.-Kikinda.

Nereu, la 27 Noemvrie v. 1903.

În numele corului vocal bisericesc:
Simion Barbu. Damian Isac.
Ioan Sirbu. Nicolae Chpei.

ULTIME SCIRI.

Budapesta, 10 Decemvrie. În ședința de adî a dietei, deputatul sas Lurtz a declarat, că reprezentanții sași n'au cerut de la Tisza să nu aplice legea despre maghiarisarea numelor de localități. Causa pentru care deputații sași au intrat în partidul guvernului, este obstrucțiunea.

București, 10 Decemvrie. În ședința de astăzi a camerei d-l D. Protopopescu a depus pe biuroul camerei un proiect de lege destinat a facilita țeranilor cumpărarea séu arêndarea în comun a pământului (Aplause). D. Dumitrescu Iași, raportor, dă cetire proiectului de adresă, ca răspuns la discursul tronului. Deputații ascultă în picioare și aplaudéză. Președintele Ferechide declară, că discuția asupra proiectului se va începe Luni, ér mâne se va discuta proiectul pentru acordarea creditului de 600,000 lei pentru școlile din Macedonia. — În senat d-l general Iacob Lahovary a adresat ministrului de rêsboiú o lungă interpelație în chestiunea comândilor de puscî, cartușe, mașini și fulmiciton.

București, 10 Decemvrie. Interpelarea d-lui Petre Grădișteanu adresată în chestiunea națională primului ministru și ministrilor instrucțiunii publice și de esterne este de următorele cuprins:

„Prin cererea d-lui ministru de culte și instrucție publică, adresată Camerei, de a i-se acorda un credit de 600.000 lei, cu care să subvie la reclădirea bisericilor și școlilor românesce, din Macedonia, guvernul Maiestății Sale, și-a recunoscut dreptul pe care îl și aplică, de a-se îngriji de unitatea culturală națională a Românilor care se află supuși unui alt stat.

„Întreb dér pe onoratul guvern, să binevoescă a-mi spune care e cauza de nu uséză de același drept, în privința și a Românilor, din Austro-Ungaria, cu atât mai mult cuvânt, că în privința acestui stat avem și dreptul de reciprocitate?“

Viena, 11 Decemvrie. Scirile soșite din interiorul Macedoniei sunt dureróse. În districtul Castoria e fómene și sunt multe bóle. Pretutindenî cei bânuiți sunt arestați. Bandlele sêvrêșesc mereu asasinate, ce sunt îndreptate mai cu semă contra Grecilor.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.
Redactor responsabil: Traian H. Pop

Dela „Tipografia A. Mureșianu“ din Brașov, se pot procura următoarele cărți:

(La cărțile aici înșirate este a se mai adăuga pe lângă portul postal arătat, încă 25 bani pentru recomandație.)

Scrieri scolare.

Recompensele și pedepsele în școala populară, studiu pedagogic de *d. Darius*, cu un adaus, 64 pag. format mare. prețul 60 bani, se poate procura dela Tipografia A. Mureșianu, precum și dela autor și din librării.

Cântul în școala populară de *Juliu Pop*, învățător în Năsăud. Teoria, praxă și cântări. Este o scriere întocmită pentru cei ce propun cântările. Prețul 60 b. (cu posta 66 b.)

Manual catehetic pentru primii ani școlastici, ca îndreptar pentru cateheți, învățători și părinți, prelucrat de *Basilu Rațiu*, profesor la seminariul din Blășiu. Prețul 80 b. (cu posta 90 b.)

Gramatica limbii române, pen-

tru școalele inferioare, prelucrată după sistemul fonetismului modern, de *Ioan Papiu*. Partea I. Etimologia. Edițiunea II. Prețul 50 bani.

„Învățatură creștinăscă“ sėu *Catechismul mare* pentru tinerimea greco-cat. Edițiunea III. (1898). Cu binecuvântarea episcopului de oșinișă al Gherlei, Ioan Alexi. Noua edițiune a apărut cu îmbunătățiri și e tipărită cu ortografia cu semnne. Conține 284 pag., format 8°, e legată solid și costă cor. 1.60 (cu posta cor. 1.80).

Indreptar teoretic și practic pentru învățământul intuitiv în folosul elevilor pregarandiali, a învățătorilor și a altor omeni pe școala de V. Gr. *Borgovan* prof. de pedagogie. Edițiunea III. Prețul 2 cor. 40 bani (+ 10 b. p.)

Oral general pentru școala română cu 6 clase și cu un singur învățător de *Georgiu Magyar*. Prețul 80 b. (+ 10 b. p.)

Curs practic de limba maghiară pentru școalele popor. rom. întocmit pe baza unui plan ministerial de învăț. de *Ioan Darius*, cu concursul mai multor bărbăți de școala. Partea I. pentru anul I-ii și al II-lea de școala. Prețul 32 bani (+ 10 b. p.)

Scriptologia, sėu modul de a învăța cetitul scriind. Indreptariu pentru învățători la tractarea Abecedarului de *Basilu Teșu* prof. preparandial peus. Prețul cor. 2. (+ 10 b. p.)

Cursul la bursa din Viena.

Din 10 Decemv. n. 1903.

Renta ung. de aur 4%	118.90
Renta de corone ung. 4%	99.25
Impr. căil. fer. ung. în aur 3 1/2%	91.55
Impr. căil. fer. ung. în argint 4%	98.30
Oblig. căil. fer. ung. de ost I. emis.	95.50
Bonuri rurale croate-slavone	98.—
Impr. ung. cu premii	208.25
Losuri pentru reg. Tisei și Seghedin	164.—
Renta de hârtie austr.	100.80
Renta de argint austr.	100.60
Renta de aur austr.	120.70
Rente de corone austr. 4%	100.80
Bonuri rurale ungare 3 1/2%	93.15
Losuri din 1860.	156.25
Acții de-ale Băncei austro-ungară	16.14
Acții de-ale Băncei ung. de credit	779.50

Acții de-ale Băncei austr. de credit	691.—
Napoleondori	19.00
Mărci imperiale germane.	117.10
London vista	239.60
Paris vista	95.12
Note italiene	95.30

Cursul pieței Brașov.

Din 11 Nov. n. 1903.

Banconot rom. Cump.	18.90	Vënd.	19.90
Argint român.	18.80	„	18.90
Napoleond'ori.	19.04	„	19.10
Galbeni	11.20	„	11.30
Ruble Ruseset	2.53	„	2.55
Mărci germane	117.—	„	118.20
Lire turcesci	21.58	„	21.60
Scris fonc. Albina 5%	101.—	„	101.20

Abonamente la

„Gazeta Transilvaniei“ se pot face ori și când pe timp îndelungat sėu lunare.

FILIALA G. FOITH, Tîrgul Pómelor 18, lângă Eremias

Din cauza desfacerei totale a Filialei mele, **vënd cu prețuri ieftine**, scădute, chiar și sub prețul de cumpărare, **tote mărfurile** și tot asortimentul de **rufărie de tricot bumbac și lână**, pentru dame și bărbăți, tot soiul de **ciorapi, mănuși, bumbac de împletit și croșetat, dantele de ață, frumoșe, fuste, lingerie și cravate frumoșe.**

Prăvălia este de închiriat de la 1 Ianuarie 1904,

1-10.1184

Cu totă stima

GEORG FOITH.

Nr. 766—1903.
a. f. c. sc. d.

Publicațiune de concurs.

La gimnasiul superior fundational din Năsăud în decursul anului școlastic 1903/4 e de a-se ocupa una catedră ordinară de profesor, la care pot competi indiviđi, cari au calificațiune de profesor pentru școalele medii din limba latină și greacă eventual din limba latină și istorie. Cu această catedră decă se complinesce cu profesori ordinar e împreunat:

- 1) salar anual 2200 corone, care cu timpul se pôte urca la 2400 corone,
- 2) quartir natural,
- 3) adaus cincenale de câte 200 corone, cel mult în cincî rënduri și
- 4) competența de pensiune în sensul art. de lege XXVII din anul 1894.

Decă insė se va umplea cu profesor suplent competența anuală face 1600 corone.

De la concurenți se recere, ca se fie civi ungarî, se posedă calificațiunea scientifică prescrișă de lege și se scie pe deplin limba română și maghiară.

Concurenții se-și așternă suplicele adresate cătră comisiunea administrătoare de fondurile centrale școlastice și de stipendii din districtul Năsăudului și ajustate cu documentele despre etate, religione starea familiară, referințele militare, calificațiunea științifică, stare sanitară, și eventual despre serviciul de până acum, până în 15 Decemvrie 1903 la direcțiunea gimnasiului superior fundational din Năsăud.

De la comisiunea administrătoare de fondurile centrale școlastice și de stipendii din districtul Năsăudului

Năsăud, la 18 Octomvrie 1903.

Președinte Elnök:
Gerasim Domide.

1-1.1182

Pályázati hirdetés.

A nászódi alapítványi főgymnasiumnál az 1903/4 tanév folyamán egy rendes tanári tanzék töltendő be, melyre a latin és görögnyelvből, esetleg a latin nyelv és történelemből, közép iskolai tanári képesítéssel bíró egyének pályázhatnak.

Ezen tanári állomással, ha rendes tanár nevezetetik ki, a következő javadalmazások biztosítottak a nászód-vidéki központi iskola alapból:

- 1) Évi fizetés 2200 korona mely idővel 2400 koronára emelkedik.
- 2) Természetbeni lakás.
- 3) 200 korona ötévesi potlék.
- 4) Nyugdíjigény az 1894 évi XXVII törvényezikk értelmében. Ha pedig helyettes tanárral töltetik be évi illetménye 1600 korona.

A pályázóktól megkivántatik, hogy magyar honpolgárok legyenek birjanak a törvényben előirt tudományos képesítéssel s hogy teljes mértékben birják a román és magyar nyelvet.

A pályázók a nászód-vidéki központi iskola és ösztöndíj alapok igazgató választmányához intézet és válasukat, életkorukat, családi állapotukat, hadkötelezettségi viszonyukat végzett tanulmányaikat, egészségi állapotukat s esetleg eddigi működésüket igazoló okmányokkal felszerelt folyamodványukat 1903. év deczember hó 15-ik napjáig a nászódi alapítványi főgymnasium igazgató-ságához adják be.

A nászód-vidéki központi iskola és ösztöndíj-alapok igazgató választmányától

Nászódon, 1903 évi Október hó 18-án.

Secretar — Titkár:
Dr. Nestor Simon.

Prafurile-Seidlitz ale lui Moll

Veritabile numai, decă fiecare cutiă este provădută cu marca de apărare a lui A. Moll și cu subscrierea sa.

Prin efectul de leuire durabilă al Prafurilor-Seidlitz de A. Moll în contra greutăților celor mai cerbicoșe la stomach și pântec, în contra cărceilor și acrelei la stomach, constipațiunile cronice, suferinței de ficat, congestiunile de sânge, haemoroidelor și a celor mai diferite bête femeesci a luat acest medicament de casă o răspândire, ce cresce mereu de mai multe decenii încôce. — Prețul unei cutii originale sigilate Corone 2.—

Falsificațiile se vor urmări pe cale judecătorească.

Franzbranntwein și sare a lui Moll.

Veritabilu numai, decă fiecare sticlă este provădută cu marca de scutire și cu plumbul lui A. Moll.

Franzbranntwein-ul și sarea este foarte bine cunoscută ca un remediu popular cu deosebire prin tras (frotat) alină durerile de goidină și reumatism și a altor urnări de rēcélă. Prețul unei sticle originale plumbate, Corone 1.90.

Săpun de copii a lui Moll.

Cel mai fin săpun de copii și dame fabricat după metodel cel mai nou pentru cultivarea rațională a peleii, cu deosebire pentru copii și adulți. Prețul unei bucăți Cor. — 40 Cinci bucăți Corone 1.80. Fie-care bucată de săpun, pentru copii este provădută cu marca de apărare A. Moll.

Trimiterea principală prin

Farmacistul A. MOLL,

c. și r. furnisor al curții imperiale Viena, Tuchlauben 9

Comande din provinciă se efectuează gîlnic prin rambursă postală.

La depozite se se ceră anumit preparatele provădute cu scutitura și marca de apărare a lui A. MOLL.

Depozite în Brașov: la d-nii farmaciști Ferd. Jekellus, Victor Roth, Eugen Neustädter și en gros la D. Eremia Nepoții, Teutsch & Tartler.

Plecarea și sosirea trenurilor de stat reg. ung. în Brașov.

Valabil din 1 Octomvrie st. n. 1903.

Plecarea trenurilor din Brașov.

Dela Brașov la Budapesta:

- I. Trenul mixt la ora 5-20 min. dim.
- II. Tr. accel. (peste Clușiu) la ó. 2-45 m. p. m.
- III. Trenul de pers. la ora 8-13 min. séra.
- IV. Tr. accel. p. Arad la órele 10-26 m. séra.

Dela Brașov la Bucuresci:

- I. Trenul de persoane la ora 3-55 m. dim.
- II. Trenul mixt la órele 11-40 m. a. m.
- III. Trenul accel. la ora 2-19 min. p. m. (ce vine pe la Clușiu).
- IV. Tren mixt la órele 6-50 séra. (* Circulă numai până în Pred al)

Dela Brașov la Kezdi-Oșorheiu și Ciuc-Ghimes:

- I. Trenul de pers. la ora 5-25 min. dim.*
- II. Trenul mixt la ora 8-45 min. a. m.* (* au legătură până la Ciuc-Gyimes).
- III. Trenul de per. la ora 2-50 m. p. m. (are legătură cu Ciuc-Szereda).

Dela Brașov la Zérnesci (gara Bartolomeu):

- I. Trenul mixt la ora 9-2 min. a. m.
- II. Trenul mixt la ora 5-25 min. p. m.

Sosirea trenurilor în Brașov:

Dela Budapesta la Brașov:

- I. Tren acc. p. Arad la órele 5-07 m. dim.
- II. Trenul de persoane la ora 7-50 dim.
- III. Tr. accel. peste Clușiu la ó. 2-9 m. p. m.
- IV. Trenul mixt la ora 9-27 min. séra.

Dela Bucuresci la Brașov:

- I. Trenul accel. la ora 2-18 min. p. m.
- II. Trenul mixt. la ora 9-18 min. séra.
- III. Trenul pers. la ora 5.— m. p. m.
- IV. Tren. de pers. la ora 7-41 min. dim. (care circulă numai dela Predeal).

Dela Kezdi-Oșorheiu și Ciuc-Ghimes la Brașov:

- I. Trenul de persoane la óre 8-25 m. dim. (are legătură cu Ciuc-Szereda).
- II. Trenul de pers. la ora 1-59 m. p. m. (are legătură cu Ciuc-Gyimes).
- III. Trenul mixt, la óra 6-10 m. séra.*
- IV. Tren de pers. la órele 10.01 m. séra. (* au legătură dela Tușnad.)

Dela Zérnesci la Brașov (gar. Bartolomeu):

- I. Trenul mixt la ora 7-02 min. dim.
- II. Trenul mixt la ora 1-07 min. p. m.

„Gazeta Transilvaniei“ eu numărul à 10 fl. se vinde la librăria Nic. I. Ciurcu și la Eremias Nepoții.